

10. Грузинов В. П. Экономика предприятия: учеб. пособ. / В. П. Грузинов, В. Д. Грибов. – М.: Финансы и статистика. – 1998. – 208 с.

Комінко В. М., ст. гр. ФСГм-22
Луцишин О. О., к.е.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Поширення корпоративної форми організації бізнесу актуалізує проблему гармонізації взаємодії учасників корпоративних відносин з метою узгодження їх інтересів. Акціонерна форма підприємництва створює можливість об'єднання капіталів різних інвесторів, у тому числі й для власників капіталу, неспроможних до самостійної підприємницької діяльності. Відтак, нагальною є потреба у з'ясуванні сутності, можливостей та механізмів прибуткового управління капіталом.

При визначенні капіталу акціонерного товариства слід виділити вартісно-орієнтований аспект корпоративного управління, що полягає у визначенні капіталу як вартості, що інвестується у активи акціонерного товариства з метою отримання доданої вартості для максимізації добробуту акціонерів за рахунок зростання ринкової вартості акцій товариства або отримання акціонерами дивідендів та для задоволення усіх учасників корпоративних відносин в цілому [3, с. 209].

Сучасні підходи до вибору джерел формування капіталу акціонерного товариства передбачають таке поєднання власного та позикового капіталу, при якому забезпечуються сприятливі показники рентабельності та фінансової стійкості [1, с. 97].

Для підвищення ефективності використання власного капіталу, а також з метою мінімізації ризиків при прийнятті інвестиційних рішень потрібно все більше оперативної інформації про структуру капіталу. Контрагенти підприємства, постачальники та підрядники, перш ніж встановити ділові відносини, також вимагають розкриття даної інформації.

Оптимізація структури капіталу є однією з найбільш важливих і складних завдань, що вирішуються в процесі фінансового управління акціонерним товариством. Оптимальна структура капіталу підприємства являє собою таке співвідношення використання власних і позикових коштів, при якому забезпечується найбільш ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості, тобто максимізується його ринкова вартість.

Процес оптимізації структури капіталу акціонерного товариства здійснюється поетапно. На початковому етапі проводиться аналіз капіталу підприємства і його структури, оцінюються фактори, що її визначають.

Наступним етапом оптимізації структури капіталу є оптимізаційні розрахунки, засновані на таких критеріях: максимізація рівня фінансової рентабельності; оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості; оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків.

Підприємство, що використовує позиковий капітал, має більш високий потенціал і можливість приросту рентабельності власного капіталу. Однак при цьому втрачається фінансова стійкість.

Фінансові служби акціонерного товариства повинні оцінити, наскільки висока віддача власного капіталу і в якій мірі та в якому обсязі підприємству необхідний позиковий капітал. Виділимо основні етапи оптимізації структури капіталу для підприємства:

- 1) аналіз капіталу підприємства;
- 2) оцінка основних факторів, що визначають процес формування структури капіталу;
- 3) оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності;
- 4) оптимізація структури капіталу за мінімізацією його вартості;
- 5) формування цільової структури капіталу;
- 6) оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації фінансових ризиків [2, с. 51].

Головним індикатором прийнятності конкретної структури джерел фінансування служить середньозважена ціна капіталу. Доцільно зупинитися на такій сукупності джерел фінансування, при якому середньозважена ціна капіталу буде мінімальною.

Разом з тим, використовувана при розрахунках модель середньозваженої вартості капіталу має ряд недоліків, так як не враховується рівень фінансових ризиків за власним і позиковим капіталом, розрахунки проводяться не за фінансовими, а за обліковими характеристиками, що не дає можливості оцінити реальну вартість власного капіталу.

Від ступеня оптимальності співвідношення власного і позикового капіталу багато в чому залежить фінансовий стан підприємства.

Для того, щоб оптимізувати структуру майна акціонерного товариства, необхідно, перш за все, з'ясувати причину зростання того чи іншого активу. Так, збільшення основних засобів може бути викликане виробничою необхідністю, оскільки знос транспортних засобів і дорогого устаткування дуже високий, а обсяги виробництва збільшуються. Тому керівництво підприємства змушене закуповувати основні засоби.

Наступним проблемним аспектом є зростання обсягу і питомої ваги позикового капіталу в структурі джерел формування майна. Щоб зрозуміти, наскільки може погіршитися або покращитися фінансовий стан підприємства при збільшенні або зниженні рівня власного капіталу, слід провести розрахунок «ефекту фінансового важеля». Фінансовий леверидж характеризує використання підприємством позикових коштів, яке впливає на зміну коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Показник, що відображає рівень додатково генерованого прибутку власним капіталом при різній частці використання позикових коштів, називається ефектом фінансового левериджу.

Проведення різноманітних розрахунків з використанням механізму фінансового левериджу дозволяє визначити оптимальну структуру капіталу, що забезпечує максимізацію рівня фінансової рентабельності.

Завершальним етапом оптимізації структури капіталу є формування показника цільової структури капіталу на майбутній період, відповідно до якого буде здійснюватися подальше його формування на підприємстві шляхом залучення фінансових коштів з відповідних джерел. У процесі формування цільової структури капіталу враховуються граничні межі максимально рентабельної та мінімально ризикованої структури капіталу, що дозволяють визначити поле вибору конкретних його значень на плановий період.

Таким чином, при оптимізації структури капіталу необхідно враховувати цілі розвитку акціонерного товариства та його стратегію, і, з урахуванням їх вимог, а також умов ефективного господарювання, проводити відповідні розрахунки за розглянутими критеріями, що дозволить максимізувати рівень фінансової рентабельності та ринкової вартості підприємства, а також мінімізувати фінансові ризики діяльності. При виборі прийняттого рівня параметрів прибутковості та ризикованості формується цільова структура капіталу на плановий період діяльності.

Література

1. Березюк К. М. Управління акціонерним капіталом підприємств / К. М. Березюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 10. – С. 95–98.
2. Полюшко Ю. Н. Эффективное управление собственным капиталом предприятия / Ю. Н. Полюшко // Экономика и управление: проблемы, решения. – 2012. – № 8. – С. 50–54.
3. Чех Н. О. Капітал акціонерного товариства як економічна категорія: систематизація підходів до визначення / Н. О. Чех // Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета. – 2010. – № 25. – С. 204–216.